

Седацията- пояснение

Тази листовка обяснява какво представлява седацията, как работи тя и кога може да се нуждаете от нея. Също така обяснява ползите и рисковете от употребата на седация и как може да се почувствате.

Най-вече, информира Ви относно какво ще Ви е нужно, за да планирате грижата си след седация.

Листовката е написана в съдружничество от пациенти, представители на пациенти и анестезиолози.

Седацията обикновено се прилага венозно (вътрешновенозно или интравенозно), но може да бъде дадена и през устата (орално) или през маска.

Какво представлява интравенозната седация?

Интравенозна е седацията, при която успокоителното (седативното лекарство) се инжектира в кръвта (вената) през инфузионна система (тръбичка), за да Ви отпусне.

Медицинският специалист, който извършва тази дейност се нарича "Седативен специалист" или "анестезиолог".

Анестезиолозите са обучени да дават правилното количество успокоително средство и да се справят с появили се нежелани реакции. В операционната зала "Седативен специалист", всъщност е анестезиолог. На други места това могат да бъдат медицински сестри, хирурзи или други обучени специалисти. Вашият анестезиолог ще бъде с Вас през цялото време на процедурата Ви.

Има три нива на интравенозна седация. Те са "минимална", "умерена" (нарича се още съзнателна седация) и "дълбока" седация.

- **Минимална седация** – анестезиологът ще Ви даде малко количество успокоително. Ще се чувствате отпуснати и по-спокойни относно това, което се случва покрай Вас, но ще бъдете будни и ще можете да говорите нормално. Вероятно е да си спомняте процедурата, през която сте минали, но не в подробности. Минималната седация няма да засегне дишането Ви.
- **Умерена седация (съзнателна седация)** – анестезиологът ще Ви даде по-голямо количество успокоително(и), така че ще се чувствате много отпуснати и сънливи. Важно е да се отбележи, че все пак анестезиологът ще може да говори с Вас и ще бъдете в състояние да изпълнявате несложни инструкции. Възможно е да си спомняте някои моменти от процедурата. Умерената седация няма да засегне дишането Ви.
- **Дълбока седация** – анестезиологът ще Ви даде по-голяма доза от едно или повече лекарства, които ще Ви приспят за по-голяма част от процедурата. Вашият лекар няма да може да разговаря с Вас по време на процедурата. Дишането Ви може да бъде засегнато и анестезиологът ще Ви наблюдава и окаже помощ при необходимост. Понякога може да си спомняте някои моменти от процедурата. В Обединеното кралство дълбоката седация трябва да се прилага от специалисти, които имат нивото на обучение и умения на анестезиолог.

Какво представлява оралната седация?

Тя може да бъде много подходяща за успокояването на тревожни хора преди прилагане на обща анестезия, но обикновено не е достатъчна, за да Ви отпусне напълно по време на процедурата. Отнема известно време да подейства и може да е трудно да се улучи правилната доза, тъй като тя варира при различните хора.

Моля, не искайте от Вашия Личен лекар да Ви предписва успокоителни за орална употреба преди да дойдете в болницата, освен ако вече не сте подписали формуляра за съгласие, тъй като могат да въздействат на мисленето и преценката Ви.

Важно е да можете да мислите трезво, когато се срещнете с Вашия лекар, за да обсъдите рисковете и да подпишете формуляр, с който давате съгласието си да Ви бъде направена операцията или процедурата.

Какви са разликите между седацията и общата анестезия?

Основните разлики между седацията и общата анестезия са:

- нивото Ви на съзнание
- необходимостта от оборудване за подпомагане на дишането Ви
- възможни нежелани реакции.

Под минимална или умерена седация се чувствате сънени, сънливи, отпуснати и Ви е удобно, но оставате в съзнание по време на процедурата. Когато сте под пълна анестезия, сте напълно неконтактни и в безсъзнание по време на процедурата.

Дълбоката седация е средно състояние между двете изброени по-горе.

Какви процедури могат да се извършват под интравенозна седация?

Множество леки процедури могат да бъдат извършени под интравенозна седация. Например:

- биопсии на кожата или гърдите
- възстановяване на леки счупвания на кости
- леки операции на кожа, ръка или крак
- процедури за диагностициране на проблеми със стомаха (ендоскопия), белите дробове (бронхоскопия), дебелото черво (колоноскопия) или пикочния мехур (цистоскопия)
- Вадене на зъби или други дентални процедури
- операции на очите, като отстраняване на катаракта.

Какви са ползите от интравенозна седация?

- Интравенозната седация действа бързо и дозата може да бъде регулирана, за да Ви бъде дадено правилното количество.
- Действа отпускащо по време на процедурата Ви. Ще си спомняте много малко от процедурата след това.
- При някои процедури се избягва необходимостта от обща анестезия, която може да е неподходяща за пациенти с определени медицински проблеми.
- Обикновено има по-малко старнични ефекти в сравнение с общата анестезия.
- Възстановяването след интравенозна седация е по-бързо от това след обща анестезия, така че можете да си тръгнете в рамките на час след Вашата процедура, ако се чувствате добре.

Какви са рисковете при интравенозна седация?

- Честотата на дишането Ви може да се забави. Това се среща често при дълбока седация, но рискът съществува винаги, когато се използва седация. Анестезиологът е обучен да Ви наблюдава и може да подпомогне дишането Ви, ако е необходимо.
- Нормално е кръвното Ви налягане да е ниско, но анестезиологът може да Ви помогне.
- Може да имате гадене или повръщане, но това не е често срещано.
- Алергичните реакции към седативните лекарства не са често срещани.
- Възможно е да се появи малка синина на мястото, където е бил поставен или са се опитали да поставят абокат.

- Впоследствие може да се почувствате нестабилни и съществува риск от падане, особено ако сте в напреднала възраст.
- Седацията може да повлияе на преценката и паметта Ви до 24 часа.

Какви са алтернативите на седацията?

- **Обща анестезия:** ще бъдете в безсъзнание през цялото време и няма да си спомняте процедурата.
- **Местна анестезия без седация:** ще бъдете будни по време на процедурата, и ще се чувствате комфортно. Може да се постави параван, който да Ви попречи да наблюдавате процедурата.

Кой решава дали мога да получа седация?

Можете да обсъдите възможността за седация с Вашия лекар или медицинска сестра по време на прегледа. Ако не Ви предложат седация, винаги можете да попитате дали е възможно да получите такава.

Ако сте изложени на по-висок риск поради съпътстващи болести, Вашите лекари ще обсъдят възможностите с Вас и можете да вземете решение заедно.

Ще се подложа на седация. Какво трябва да направя преди да отида в болницата?

- Ако се грижите за деца или възрастни хора, ще трябва да намерите някой друг, който да се грижи за тях до следващия ден.
- Трябва да Ви закарат вкъщи с кола или такси - по-възможност да не е обществен транспорт. Тъй като ефектът от седация може да продължи до 24 часа, някой трябва да остане с Вас през нощта и да се грижи за Вас.
- Вземете всичките лекарства с Вас, включително и инхалаторите, които използвате.
- Ако сте болни, имате настинка или сте бременни, моля, свържете се с болницата, тъй като седацията може да не е безопасна за Вас. Може да се наложи промяна на процедурата.
- Уведомете Вашия лекар в деня на процедурата, ако кърмите.
- Премахнете всякакъв грим, включително лак за нокти и бижута, преди да отидете в болницата. Можете да носите сватбения си пръстен.
- Донесете си широки дрехи, например халат или дрехи от мек вълнен плат, с които да Ви е удобно и топло. Носете ниски обувки, които са лесни за обуване.

Мога ли да се храня и пия преди процедурата?

Клиниката или болницата ще Ви дадат указания кога да спрете да се храните и пиете.

В повечето случаи ще Ви кажат да спрете храненето шест часа преди процедурата, но можете да пиете чисти течности до два часа преди това. Чистите течности, които са Ви позволени, включват вода, разреден сок (без парченца) и черен чай или кафе (без мляко или сметана).

Ако имате диабет, трябва да поискате точни указания кога да взимате лекарствата си и да спрете да се храните.

Какво ще се случи преди процедурата?

Ще трябва да си облечете нощница. Ще отидете в залата за манипулации и Вашият анестезиолог ще Ви сложи оборудване за наблюдение. Използваното оборудване зависи от процедурата и вида седация, но обикновено включва:

- маншет за кръвно налягане
- ленти на гърдния кош, които записват сърдечния ритъм
- уред на пръста Ви за измерване нивата на кислород (оксиметър)
- малка пластмасова тръба, която измерва нивото на въглероден диоксид, което издишвате. Тя обикновено се прикача към кислородна маска.

Как се прилага интравенозната седация?

- Седацията се извършва с помощта на абократ (канюла), който се слага във вената на ръката или задната част на дланта. Може да се инжектира по-голямо количество, ако е необходимо. При дълбока седация обикновено непрекъснато се слага упойващо вещество във вената Ви.
- Обикновено се слага пластмасова тръба в носа Ви, за да дишате, или маска за лице.

Какво е усещането при седация?

То е различно за различните хора и зависи от количеството упойващо вещество, което Ви е дадено. При дълбока седация сте в безсъзнание, а при лека седация се чувствате приятно отпуснати.

Когато попитахме някои от пациентите какво е усещането, отговорите бяха следните:

- Чувствах се замаян и сънен.
- Мислех, че през цялото време съм бил в съзнание, но вероятно съм заспал, защото изведнъж се оказа, че е изминал час.
- Почувствах се спокоен и щастлив.
- Беше странно. Чувствах се далеч от случващото се около мен.

Кога мога да се прибера вкъщи?

- Ако се подлагате на лека или умерена седация, може да се приберете вкъщи в рамките на един час след процедурата.
- Ако се подлагате на дълбока седация, възстановяването Ви ще отнеме 1-2 часа. Кога ще се приберете вкъщи често зависи от възстановяването Ви след самата процедура.

Има ли важни инструкции, които трябва да се спазват след това?

- Както вече беше посочено, някой ще трябва да Ви отведе вкъщи с кола или такси, по възможност избягвайте обществен транспорт, и да остане с Вас през нощта. Ако не сте уредили някой да Ви придружи след лечението, може да не успеете да се приберете вкъщи след процедурата.
- От седацията може да се почувствате нестабилни. Внимавайте при наличие на стъпала и се уверете, че има някой с Вас, ако се почувствате нестабилни.
- Процедурата може да повлияе върху вземането на решения до 24 часа след провеждането ѝ, затова избягвайте вземането на важни решения през това време. Внимавайте при използването на социални медии.
- Не трябва да се връщате на работа, да се грижите за близки, да шофирате, да готвите или да използвате машинно оборудване в рамките на 24 часа. Отшумяването на действието на упойващите вещества може да отнеме до 24 часа.
- Не приемайте алкохол или приспивателни до 24 часа след процедурата.
- Вашият лекар ще Ви предпише насоки за лечение, които да спазвате, когато се приберете вкъщи.
- Ще получите телефон за връзка с болницата, на който можете да се обадите, ако не се чувствате добре вкъщи.
- Ако след процедурата сте неспокойни, чувствате се зле или не успявате да намерите този номер, можете да се обадите на личния си лекар, да позвъните на 111 или да отидете в местния център за спешна помощ с придружител при необходимост.

Въпроси, които бихте могли да зададете на анестезиолога си

- 1 Кой ще извърши седацията ми?
- 2 Препоръчвате ли седация или обща упойка?
- 3 Предразположен ли съм към някакъв особен риск?
- 4 Кога трябва да спра да се храня и пия преди седация?
- 5 По кое време трябва да ме приберат?

Странични ефекти, усложнения и рискове

Не се очаква появата на сериозни проблеми при съвременната анестезия. Рискът не може да бъде премахнат напълно, но модерните лекарства, оборудване и обучение направиха анестезията много по-безопасна процедура през последните години.

Анестезиолозите полагат големи усилия за избягването на рисковете, описани в този раздел. Вашият анестезиолог ще може да Ви даде повече информация за всеки от тези рискове и взетите предпазни мерки за предотвратяването им.

Хората тълкуват различно думите и числата. Предоставяме Ви тази скала, за да добиете представа.

Можете да намерите повече информация в информационните страници за пациенти в уеб сайта на колежа: www.rcoa.ac.uk/patientinfo

Допълнителни ресурси

- Полагане на грижа за някого след подлагането му на обща анестезия или седация (www.rcoa.ac.uk/patientinfo/sedation)
- Стандарти за седация в съзнание при предоставяне на дентални грижи. Кралски колеж на хирурзите в Англия и Кралски колеж на анестезиолозите. RCoA 2015 (<http://bit.ly/2T2mZh6>).
- Насоки относно предоставянето на услуги под седация. RCoA 2016 (www.rcoa.ac.uk/gpas).
- Практика по безопасна седация при здравните процедури: стандарти и насоки. Академия на кралските колежи по медицина. AoMRC 2013 (<http://bit.ly/301ndq8>).

Можете да намерите още листовки с информация в уеб сайта на колежа www.rcoa.ac.uk/patientinfo. Листовките може да са налични и в отделението по анестезиология или в клиниката за предварителна диагностика във Вашата болница.

Рискове, свързани с упойката Ви

Листовки относно специфичните рискове, свързани с поставянето на упойка или провеждането на процедура под анестезия, също са достъпни в уеб сайта на колежа: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/risks/risk-leaflets. Те допълват листовките с информация за пациента, описани по-горе.

Полагаме усилия, за да сме сигурни, че информацията в тази брошура е точна и актуална, но не можем да дадем такава гаранция. Не очакваме, че тази обща информация ще отговори на всички въпроси, които имате, или че ще обхване всичко, което е важно за Вас. Моля, обсъдете алтернативите си и всички притеснения, които имате, с медицинския си екип, като се ръководите от тази брошура. Тази брошура сама по себе си не трябва да се приема като съвет. Тя не може да се използва за търговски или професионални цели. За пълния текст по ограничаване на отговорността, моля натиснете тук (www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/bulgarian).

Всички преводи са предоставени от колектива на Translators Without Borders (Преводачи без граници). Качеството на тези преводи се проверява, за да може преводите да бъдат възможно най-точни, но съществува риск от неточности и неправилно тълкуване на информация.

Кажете ни какво мислите

Приветстваме предложения за подобряване на тази листовка.

Ако искате да отправите някакви коментари, изпратете имейл на: patientinformation@rcoa.ac.uk

Кралски колеж на анестезиолозите (Royal College of Anaesthetists)

Churchill House, 35 Red Lion Square, London WC1R 4SG
020 7092 1500

www.rcoa.ac.uk

Първо издание 2018 г

Тази листовка ще бъде преразгледана в рамките на три години от датата на публикуване.

© 2018 Кралски колеж на анестезиолозите

Тази листовка може да бъде копирана с цел подготвяне на информационни материали за пациентите. Моля, посочете оригиналния източник. Ако искате да използвате част от тази листовка в друга публикация, трябва да получите съответното разрешение и да премахнете логата, марките и изображенията. За допълнителна информация можете да се обърнете към нас.